

**Відокремлений структурний підрозділ
«Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»**

Циклова комісія економіки, управління та адміністрування

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економічний аналіз

	<small>повна назва навчальної дисципліни</small>
для підготовки здобувачів освіти ступеня	фаховий молодший бакалавр <small>фаховий молодший бакалавр, молодший бакалавр, бакалавр</small>
галузі знань	07 Управління та адміністрування <small>шифр і назва галузі знань</small>
спеціальності	071 Облік і оподаткування <small>код і найменування спеціальності</small>
освітньо-професійна програма	Бухгалтерський облік <small>назва освітньо-професійної програми</small>
статус дисципліни	обов'язкова <small>обов'язкова/вибіркова</small>

Харків, 2023 рік

Розробник: Руденко Інна Вікторівна, викладач циклової комісії економіки, управління та адміністрування, спеціаліст вищої категорії, кандидат економічних наук, доцент

Гарант освітньо-професійної програми: Мельничук Марина Олексіївна, голова циклової комісії економіки, управління та адміністрування, спеціаліст вищої категорії, кандидат економічних наук

Програму обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії економіки, управління та адміністрування, протокол від 01.09.2023 р. № 1.

Голова циклової комісії

Марина МЕЛЬНИЧУК

Програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії, протокол від 01.09.2023 р. № 1.

Голова методичної комісії

Олена ЗОЛОТУХІНА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни «Економічний аналіз» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Бухгалтерський облік» підготовки фахових молодших бакалаврів спеціальності 071 Облік і оподаткування галузі знань 07 Управління і адміністрування.

Предметом навчальної дисципліни є причинно-наслідкові зв'язки між економічними явищами і процесами фінансово-господарської діяльності підприємств.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на знаннях навчальної дисципліни «Основи статистики та економетрики» та є основою вивчення дисциплін «Фінансово-економічна безпека організації», «Тренінг з інформаційних систем та технологій в галузі».

Метою навчальної дисципліни є формування теоретичних знань і практичних навичок аналітичних методів обробки інформації щодо основних фінансово-економічних показників діяльності підприємств, виявлення внутрішніх резервів раціонального використання ресурсів, що сприятиме розширенню світогляду здобувачів освіти через розвиток аналітичного мислення та вміння обґрунтовувати оптимальні управлінські рішення за результатами проведеного аналізу.

Мета навчальної дисципліни «Економічний аналіз» визначає такі її **завдання:**

- визначити види економічного аналізу, його завдання та інформаційне забезпечення;
- розкрити сутність основних методів аналізу фінансових звітів у вітчизняній та міжнародній практиці;
- визначити основні вимоги до інформації фінансової звітності та порядок її формування;
- проаналізувати методіку аналізу фінансових звітів підприємства та сформулювати уміння її використання;
- з'ясувати особливості методіки аналізу грошових потоків підприємства та проаналізувати приклади її застосування в практичній діяльності;
- розкрити сутність методіки аналізу капіталу підприємства та визначити особливості її використання.

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна забезпечує досягнення таких **результатів навчання:**

РН 1. Знати економічні категорії та закони для розуміння зв'язків, що існують між процесами та явищами в різних економічних системах.

РН 5. Застосовувати математичний інструментарій для розв'язання прикладних завдань у сфері обліку і оподаткування.

PH 8. Формувати й аналізувати фінансову, податкову і статистичну звітність для визначення показників забезпеченості підприємства ресурсним потенціалом та його ефективного використання.

PH 11. Визначати й аналізувати фінансово-економічні показники діяльності підприємства для виявлення резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

PH 12. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для розв'язання задач з обробки даних у сфері професійної діяльності.

Навчальна дисципліна спрямована на формування у здобувача освіти таких **компетентностей**:

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

СК 1. Здатність аналізувати економічні події та явища з огляду на сучасні теоретичні та методичні основи обліку і оподаткування.

СК 2. Здатність використовувати математичний інструментарій для розв'язання прикладних економічних та оптимізаційних завдань в сфері обліку і оподаткування.

СК 5. Здатність оцінювати результати господарської діяльності підприємств на основі знань сучасних методик аналізу.

СК 6. Здатність здійснювати обліково-аналітичні процедури із застосуванням спеціалізованих програмних засобів і комп'ютерних технологій.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет, зміст і завдання економічного аналізу в управлінні підприємством

Роль і місце економічного аналізу в системі управління підприємством. Поняття економічного аналізу. Предмет, функції і завдання економічного аналізу. Об'єкти аналізу. Види економічного аналізу. Зв'язок економічного аналізу з іншими науками і дисциплінами. Організація економічного аналізу. Види інформації та її роль в економічному аналізі. Система економічної інформації. Вимоги до інформації, яка використовується в економічному аналізі. Підготовка аналітичних даних.

Тема 2. Метод і методика економічного аналізу

Поняття методики. Характеристика основних елементів методики аналізу. Сутність основних методів аналізу фінансових звітів у вітчизняній та міжнародній практиці: горизонтального, вертикального, трендового аналізу, методу фінансових коефіцієнтів, порівняльного та факторного аналізу. Поняття і

завдання факторного аналізу. Характеристика детермінованого і стохастичного типів факторного аналізу. Моделювання як один із вагомих методів наукового пізнання, його сутність і вимоги. Типи факторних систем. Поняття елімінування і його способи. Сутність способів повних ланцюгових підстанов, абсолютних і відносних різниць, коректування. Інтегральний і балансовий методи економічного аналізу, метод дольової участі тощо.

Тема 3. Фінансова звітність як основа економічного аналізу

Поняття фінансової звітності та основні економічні функції, що вона виконує. Основні вимоги до інформації фінансової звітності. Склад фінансової звітності підприємств. Бухгалтерський баланс як основна форма фінансової звітності. Поняття балансу та його основне рівняння. Економічна сутність окремих розділів і статей бухгалтерського балансу. Практика складання консолідованого балансу. Основна ціль складання звіту про фінансові результати, його вагомість та зміст. Порядок формування основних фінансових результатів: валовий прибуток (збиток), операційний прибуток (збиток), результат від фінансових, інвестиційних і надзвичайних операцій, оподаткований і чистий прибуток. Інші форми фінансової звітності. Зміст і методика складання звіту про рух грошових коштів та звіту про власний капітал. Додатки до фінансової звітності, їх перелік та зміст.

Тема 4. Аналіз фінансових звітів підприємства

Напрями аналізу фінансових звітів підприємств. Поняття рентабельності, принципи її кількісної оцінки. Показники рентабельності, порядок їх розрахунку та економічна сутність. Показники управління активами, їх значення, розрахунок та економічна інтерпретація. Поняття фінансової стійкості, абсолютні показники для її оцінки. Поняття платоспроможності та ліквідності, їх значення. Аналіз ліквідності балансу. Методика розрахунку коефіцієнтів ліквідності, економічна характеристика та нормативні значення. Показники, які використовують для оцінки ринкової активності і положення на ринку цінних паперів. Методика комплексного аналізу фінансового стану підприємств, основана на порівняльних оцінках. Горизонтальний, порівняльний і трендовий способи аналізу показників фінансової звітності. Вертикальний аналіз звітів. Факторний аналіз за схемою фірми «Du Pont».

Тема 5. Аналіз грошових потоків підприємства

Поняття грошового потоку. Загальна схема руху грошових потоків в підприємницькій діяльності. Класифікація грошових потоків за різними ознаками. Ціль і завдання аналізу грошових потоків. Оцінка обсягу, складу і структури грошових активів. Обчислення мінімально необхідного залишку грошових коштів. Розрахунок впливу факторів на зміну залишку грошових активів. Показники ефективності їх використання: швидкість та час обігу грошових активів. Звіт про рух грошових коштів – як основне джерело інформації для аналізу. Методи розрахунку показників грошових потоків: прямий і непрямий. Їх сутність. Оцінка складу і структури грошових потоків за

видами діяльності і проведеними операціями. Аналіз грошових потоків з використанням системи коефіцієнтів. Розробка моделей оптимізації залишку грошей: Баумоля, Міллера-Орра, Стоуна, Беранека. Складання платіжного календаря. Основні напрями поточного регулювання грошових операцій.

Тема 6. Аналіз капіталу підприємства

Поняття капіталу підприємства, основна мета та принципи його формування. Стадії кругообороту капіталу, напрямки його аналізу. Аналіз складу та структури капіталу на основі фінансового звіту власний капітал та балансу підприємств. Аналіз власного та позикового капіталу. Розрахунок суми власного оборотного капіталу та його відхилень від нормативу. Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості. Показники ефективності використання капіталу підприємств (оборотність і доходність). Аналіз змін в оборотності капіталу. Розрахунок впливу факторів на зміну оборотності капіталу підприємства. Необхідність визначення оптимальної структури капіталу та її основні критерії: рівень рентабельності власного капіталу, середньозважена вартість капіталу, рівень ризику. Етапи оптимізації структури капіталу та порядок розрахунків.

Навчально-методичне забезпечення освітнього компоненту доступне на Порталі навчальних ресурсів Харківського торговельно-економічного фахового коледжу ДТЕУ.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми дисципліни	Обсяг у годинах												
	усього	денна форма					заочна форма						
		усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			Лк	Сз	Пз	Лз	СРС		Лк	Сз	Пз	Лз	СРС
Тема 1. Предмет, зміст і завдання економічного аналізу в управлінні підприємством	14	2	–	2	–	10	–	–	–	–	–		
Тема 2. Метод і методика економічного аналізу	26	6	–	6	–	14	–	–	–	–	–		
Тема 3. Фінансова звітність як основа економічного аналізу	22	4	–	4	–	14	–	–	–	–	–		
Тема 4. Аналіз фінансових звітів підприємства	28	6	–	6	–	16	–	–	–	–	–		
Тема 5. Аналіз грошових потоків підприємства	24	6	–	6	–	12	–	–	–	–	–		
Тема 6. Аналіз капіталу підприємства	21	4	–	4	–	13	–	–	–	–	–		
Усього годин / кредитів ECTS	135/4,5	28	–	28	–	79	–	–	–	–	–		

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Предмет, зміст і завдання економічного аналізу в управлінні підприємством

Питання 1. Взаємозв'язок різних видів інформації.

Питання 2. Підготовка та обробка вихідних даних для економічного аналізу.

Тема 2. Метод і методика економічного аналізу

Питання 1. Вимоги, яких слід дотримуватися під час моделювання дерермінованих факторних систем.

Питання 2. Галузь застосування і сутність балансового методу економічного аналізу.

Тема 3. Фінансова звітність як основа економічного аналізу

Питання 1. Особливості групування статей балансу в різних країнах.

Питання 2. Практика складання консолідованого балансу.

Тема 4. Аналіз фінансових звітів підприємства

Питання 1. Вертикальний аналіз звітів.

Питання 2. Горизонтальний аналіз звітів.

Тема 5. Аналіз грошових потоків підприємства

Питання 1. Звіт про рух грошових коштів як основне джерело інформації для аналізу.

Питання 2. Складання платіжного календаря.

Тема 6. Аналіз капіталу підприємства

Питання 1. Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості.

Питання 2. Аналіз змін в оборотності капіталу.

Організація самостійної роботи здобувачів освіти регламентується Положенням про самостійну роботу здобувачів освіти у ВСП «Харківській торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету».

6. ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Для визначення рівня засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу використовуються такі форми оцінювання та схема розподілу балів:

№	Рейтингові оцінки	Максимальні бали
1	Поточний контроль	60
1.1	<i>Тема 1 Предмет, зміст і завдання економічного аналізу в управлінні підприємством</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	1
	Виконання практичних завдань	1
	Тестування	2

№	Рейтингові оцінки	Максимальні бали
1.2	<i>Тема 2 Метод і методика економічного аналізу</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	2
	Виконання практичних завдань	3
	Тестування	3
1.3	<i>Тема 3 Фінансова звітність як основа економічного аналізу</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	1
	Виконання практичних завдань	2
	Тестування	2
1.4	<i>Тема 4 Аналіз фінансових звітів підприємства</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	2
	Виконання практичних завдань	3
	Тестування	3
1.5	<i>Тема 5. Аналіз грошових потоків підприємства</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	2
	Виконання практичних завдань	3
	Тестування	3
1.6	<i>Тема 6. Аналіз капіталу підприємства</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	2
	Виконання практичних завдань	3
	Тестування	2
1.7	Робота з викладачем	20
2	Підсумковий семестровий контроль (екзамен)	40
3	Оцінка з дисципліни	100

Форма підсумкового семестрового контролю – екзамен.

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою. Умовою допуску до екзамену є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів освіти у ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету».

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Тема 1. Предмет, зміст і завдання економічного аналізу в управлінні підприємством

Основні джерела інформації

1. Основи економічного аналізу : навчально-методичний посібник / Микитюк В. М. та ін. ; за ред. В. М. Микитюка, Житомир : Рута, 2018. С. 5–42.
2. Кулик А. В. Теорія економічного аналізу : навчальний посібник. Київ : Персонал, 2018. С. 10–60.

Додаткові джерела інформації

3. Паршин Ю. І., Паршина О. А. Основи економічного аналізу : навчальний посібник. Дніпро : Дробязко С. І., 2020. С. 5–10.

Тема 2. Метод і методика економічного аналізу

Основні джерела інформації

1. Основи економічного аналізу : навчально-методичний посібник / Микитюк В. М. та ін. ; за ред. В. М. Микитюка, Житомир : Рута, 2018. С. 42–75.
2. Кулик А. В. Теорія економічного аналізу : навчальний посібник. Київ : Персонал, 2018. С. 60–98.

Додаткові джерела інформації

3. Паршин Ю. І., Паршина О. А. Основи економічного аналізу : навчальний посібник. Дніпро : Дробязко С. І., 2020. С. 10–15.

Тема 3. Фінансова звітність як основа економічного аналізу

Основні джерела інформації

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення: 17.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.
2. Фінансовий облік : підручник / Крупка Я. Д. та ін. Вид. 4-те, доп. і перероб. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. С. 330–380.

Додаткові джерела інформації

3. Кулик А. В. Теорія економічного аналізу : навчальний посібник. Київ : Персонал, 2018. С. 379–390.

Тема 4. Аналіз фінансових звітів підприємства

Основні джерела інформації

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення: 17.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.
2. Кулик А. В. Теорія економічного аналізу : навчальний посібник. Київ : Персонал, 2018. С. 412–435.

Додаткові джерела інформації

3. Паршин Ю. І., Паршина О. А. Основи економічного аналізу : навчальний посібник. Дніпро : Дробязко С. І., 2020. С. 161–178.

Тема 5. Аналіз грошових потоків підприємства

Основні джерела інформації

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення: 17.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

2. Кондратенко Н. О., Великих К. О. Фінансовий аналіз : конспект лекцій. Харків : ХНУМГ імені О. М. Бекетова, 2020. С. 62–75.

Додаткові джерела інформації

3. Спільник І., Загородна О. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2017. Випуск 1-2. С. 67–85.

Тема 6. Аналіз капіталу підприємства

Основні джерела інформації

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення: 17.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

2. Кондратенко Н. О., Великих К. О. Фінансовий аналіз : конспект лекцій. Харків : ХНУМГ імені О. М. Бекетова, 2020. С. 76–88.

Додаткові джерела інформації

3. Роганова Г. О., Котлярова М. А. Аналіз та оптимізація структури капіталу підприємства. *Modern Economics*. 2021. № 27. С. 166-175. <http://surl.li/ossvr>.